

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA

Leto IV - Cena 15 lir - 6 jugolir - 2.50 din TRST nedelja, 11. aprila 1948 Poština plačana v gotovini: Speditions in abbon. postale Štev. 869

Ob spomenici DFS

V trenutku, ko poročajo, da so imenovani istrski CLN po glavnemu tajništvu OZN poleg spomenic tudi razne dokumente o »protizakonitostih«
jugoslovanske vojske uprave v istrskem okrožju najbrž zaradi tega, ker jim ni prav, da se v srednjih solah v Kopru, Izoli, Umagu itd. počuje več ur italijanske kot v samem Rimu, v trenutku, ko je De Gasperi ob podpori ameriških imperialistov v blagoslovu samega papeža, ki se je postavil na čelo predvolske protijugoslovanske kampanje, presegel s parolo »Naj stane kar koli vse do sedaj znane mere predvolivne borbe, predlaga Demokratska fronta goriških, beneških in kanalskih Slovencev tajniku organizacije OZN svojo spomenico o vsem pretezanju, odznanju, odkar je njihova zemlja ponovno priključena De Gasperijevi Italiji. Prepisi spomenice pa so odposlani v vednost te posebej vladam Sovjetske zveze, ZDA, Anglije in Francije, ter vladam Federativne ljudske republike Jugoslavije in republike Italije.

Spomenica našteva vse kršitve mirovne pogodbe iz Italijo in vse kršitve določb ustave same republike Italije. Citatelji, ki bodo pazljivo čitali to spomenico, ki jo v celoti objavljamo v današnji številki, pri tem pa ne bodo rabili nikakršnih komentarjev. Vsem so nam še v zelo svežem spominu pogromi nad goriškimi Slovenci, ki jih je De Gasperijeva vladna tolerancija preveč dni na priključitvi Gorice, v Italijo iz dneva v dan o terorju, ki ga izvajajo v Benečiji in Režiji ter Kanalski dolini »trikoloristi«. Naš dnevnik prinaša vsakodnevno obtožbo za obtožbeni proti predstavnikom De Gasperijevih oblastnikov v vseh krajih, kjer prebiva slovenska manjšina v Italiji. Njegovi kaznivost, znamenita »čelere«, uradni kvestre, finančni, z namenom od njih ne moreš spregovoriti nisi besede po slovensko in ni se šlo zgodilo, da bi kateri med njimi ob vsaki priliki ne zablusil Slovencev v obraz: »Si mara soltanto italiano!«
Prav tako je bilo v času fašizma!

Demokracija, ki bi po določbah italijanske ustave morala dovoljevati vsaj svobodo sestankov Demokratske fronte Slovencev, ki je naslednja slavna Osvobodilna fronta, za Slovence v Italiji ne velja; nad njimi izvaja De Gasperi teror vreden fašističnega s to razliko, da De Gasperij pri tem pomaga celo nekateri italijanski slovenski duhovniki ob sodelovanju številnih beguncev belogardistov iz Slovenije. Preprečevanje sestankov je na dnevnem redu. Ključ »roke gor«
z naperjenim orožjem, kikaniranje z legitimiranimi itd., to so vsakodnevni pojavi, ki jih nad Slovenci izvaja De Gasperijeva ameriška demokracija.

Slovenski in dvojezični napisi na javnih lokalih v Gorici so do 15. septembra pred vsem svetom dojavljali slovenski pečat mestu. Z De Gasperijevo demokracijo so morali izginiti. Se več. Prišlo je že do tega, da v javnih lokalih v Gorici praktično Slovence ne sme spregovoriti v svojem materinskem jeziku!

Brokacija De Gasperijeve Italije, ki se nima pred fašistično ničesar stranovati, je za Slovence vsaj petnajstkrat večja in zanje celo prekaša fašistično. Proklamirajo, ki jo oblasti rešijo Italijani v enem dnevu, rešujejo Slovencev po petnajst dni, ako je ne vržejo v koš.

O slovenskem uradništvu pri državni, pokrajinski, občinski in polidržavnih uradih tako rekoč ni niti sledu.

Spomenica Demokratske fronte goriških, beneških in kanalskih Slovencev Organizaciji združenih narodov

De Gasperijeva vlada krši mirovno pogodbo in italijansko ustavo na škodo Slovencev v Italiji

Dne 5. aprila se je sestel glavni odbor Demokratske fronte Slovencev v Italiji na izredno sejo, katere so se udeležili tudi člani iz Slovenske Benečije in Kanalske doline.

Na seji je odbor preučil razvoj političnih dogodkov v Italiji od 15. septembra 1947 do danes glede pravic naše narodne manjšine in ugotovil, da je De Gasperijeva vlada sistematično kršila sklepe mirovne pogodbe in italijanske ustave glede manjšinskih pravic Slovencev v Italiji. Nato so v zvezi s tem vsi člani: so glasno sprejeli naslednje spomenico naslovljeno na Organizacijo združenih narodov:

Gospod generalni tajnik! Glavni odbor Demokratske fronte Slovencev v Italiji s sedanjem v Gorici, kot predstavnik slovenske narodne manjšine v Italiji, vam dostavlja v nadaljevanju sledečo spomenico:

OSEMDESET LET BORBE ZA KULTURNO SAMOBITNOST

Leto 1866. so se beneški Slovenci otresli avstro-ogrske jarma in se v plebiscitu izrekli za Italijo. Upali so, da bodo pod liberalno italijansko vlado uživali več pravic kot pod habsburško Avstrijo. Italija jim je v resnici tedaj tudi vse to obljubljala, predvsem pa da jim bo zajamčen pouk v materinem jeziku kakor tudi vsestranski narodnostni razvoj in napredki. Vendar pa beneški Slovenci v vseh osemdesetih letih svojega bivanja pod Italijo niso dobili niti enega razreda slovenske šole in so torej primorani obiskovati samo italijanske. Kljub temu pa so ostali beneški Slovenci trdni in govorijo še danes v družini in med seboj slovenski jezik. Vseh osemdeset let niso imeli nikake močovitosti, da bi se kulturno razvijali v narodnem duhu in tudi pri zadnji mirovni konferenci je bilo nesporno ugotovlje-

no, da je Italija vseh osemdeset let svojega vladanja nad beneškimi Slovenci oslabila njihovo narodno zavest in jih tako odpravila ostalim Slovincem.

Tudi po drugi svetovni vojni italijanska vlada ni spremenila svojih odnosov do beneških Slovencev. Prav tako kot prej, vladajo jih smatra za Italijane, ki govorijo poseben narečje. Ne priznava pravnega obstoja Demokratske fronte Slovencev v videnem pokrajini in je izvedla že več aretacij njenih članov. O zahtevah beneških Slovencev po slovenski šoli, navedeno italijanske oblasti niti ne razpravljajo. Oborožene tolpe nacionalistov, tako zveni trikoloristi, stražijo in terorizirajo slovensko prebivalstvo in na njihovo pobudo je nekaj renegatskih zupnikov iz Slovenske Benečije, ne da bi prejele poizvedbi za mnjenje ljudstva, podajo izjavo, da v Benečiji niso potrebne slovenske šole. V tokem ozračju si starši seveda ne upajo dogniti svoje-

ga glasu, ker se boje vlade in trikoloristov. Izjavo zupnikov pa ne bi smela nikogar prepričati, ker je nelojalna in protinaravna. Italijanska armada osvobodila Julijsko krajino, so ljudski odbori uveljavili slovenski uradni jezik v vseh slovenskih dvojezičnih in v vseh jugoslovanskih krajih Juljske krajine. Zavezniki vojaka uprava je v nekaterih predelih cone »A«
je dopuščala slovenski jezik poleg italijanskega tako, da smo imeli tudi na goriškem županstvu dvojezične tiskovine. Vse to pa je po 16. septembra 1947 takoj izginilo in žal moramo ugotoviti, da se bomo znali kamalu v istem položaju, v kakršnem smo bili pred vojno, t. j. da ne bomo smeli govoriti slovenski niti na ulici, ako bi se italijanski pritisk proti slovenski nadleževali.

2.) Prenehanje javnih uslužbenec slovenske narodnosti.

Fašistični režim je premestil skoraj vse državne in polidržavne uslužbence slovenske narodnosti iz goriške pokrajine in iz Kanalske doline v notranjost Italije, med tem ko v Slovenski Benečiji niso bili slovenski javni uslužbenec nikoli nastavljeni. Na Goriškem in v Kanalski dolini je danes torej izredna redkost, ako je v kakem javnem uradu še kak uslužbenec slovenske narodnosti. Dolžnost vlade bi bila, da ponovno premesti slovenske uslužbence, ki so razporejeni po raznih krajih republike, na njihova stara mesta v Julijsko krajino. Sedanje italijanske oblasti pa namerajo tega odstraniti še ono malo število slovenskih uradnikov, ki so po naključju ostali na domačem ozemlju, čeprav s tem onemogočajo slovenskemu prebivalstvu, da bi se v javnih uradih posluževalo svojega jezika.

(Nadaljevanje na 3. strani)

DE GASPERIJEVA VLADA NI VEČ V ZADREGU... Orožje „z Reke“ so polopili

STALIŠČE LJUDSKE DEMOKRATIČNE FRONTE GLEDE TRSTA — ZAKAJ PREISKOVALNI OFICIR, KI IMA ČUDOVITE ZVEZE Z LASTNIKOM LADJE «LINO», NI HOTEL SPRAVITI OROŽJA NA VARNOST?

(Od našega posebnega dopisnika)

RIM, 10. — Danes zvečer se je izvedelo za zunanje politični program Ljudske demokratične fronte, ki bo objavljen jutri v vsem demokratskem tisku. Glede tržaškega vprašanja je v programu rečeno: »Fronta namerava dati pobudo za neposredna pogajanja s Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo in z državami, ki so neposredno zainteresirane na vprašanju Trsta in njegovega priključitja, da bi tako prislo do organične in pravične rešitve vprašanja mej ter do vzpostavitve trdnih temeljev mirnega sožitja, prijateljstva in gospodarskega sodelovanja obeh narodov.«

V programu se nato poudarja, da namerava Fronta gospodarsko sodelovati z vsemi zapadnimi narodi. Nato nadaljuje: »Fronta teži za tem, da bi razvila z Sovjetsko zvezo in z vzhodnimi državami politiko miru in začela z njimi intenzivno trgovsko izmenjavo v svrhu nabave italijanske industrije in delu tržišča, brez katerih je država obsojena na kronično krizo. Nato preveč Fronta nese tisto obvezo, ki jo je dal pred nekaj dnevi Togliatti v zborovanju v Benečkah: »Fronta zahteva od vseh strank svetovno obljubo, da bodo v vsakem primeru odločile vključitve Italije, v katero koli zvezo, kosilecjo ali blok, ki bi imel direktno ali indirektno vojaški značaj ali pomenil pripravo za nov oborožen spopad ter prezečma pred vsem ljudstvom to obvezo nase.«

V Bariju se je danes zjutraj na misterioznem način polopila motorna jadrnica «Lino» ki je nosila veliko količino orožja. V trenutku po-tapljanja ni bilo na ladji nobenega člana moštva. Toda že nekaj dni so ladjo stražili finančni in policijski. V rimskih političnih krogih se poudarja, da je bil cilj polopitve očiten: Preprečiti nadaljevanje preiskave in ugotavljanja dejel, v katero je bil tovor orožja in municije namenjen. Kajti, kdo naj bi imel interes skriti nadaljevanje dejanj, ki ga ni bilo težko izkazati? Kdo drugi naj bi izkazal to dejanje razen tistega, ki je bil tesno povezan z oblastmi in ki je to lahko stari? Lahkomiselnost obisti, če ne je njihova skrivnica, da je utemeljena z dejstvom, da tovoja, sestojeca se iz 7000 nemških pušk, tipa «Mausers» in 6 milijonov nabojev niso izkrcali in vskladili na varnem mestu v vojaških skladiščih. Razlog zakaj ni do izkrcanja prišlo, je vse kaj drugega kot jasan.

Ugotovljeno je, da je pred nekaj dnevi prišlo do burnega prerkanja med finančni in policijski ter poveljnikom vojnega službe mornarice kap. Plenco, ki je imel nalogo izvršiti preiskavo. Ravno kap. Plenca je bil tisti, ki je smatral za umestno, da se tovor ne prepelja na varno mesto, temveč, da se ga pušti na ladji. In glej primer! Prav kap. Plenca je za časa fašizma vršil službo pod poveljstvom admirala Panunzia, ki je stric upravnika brodolastniške družbe v Puglie, Karla Manare. In prav ta družba, pri kateri je Manara upravitelj (star škegist in fašist se izpred fašističnega pohoda na Rim) je lastnica ladje.

Znano je tudi, da nikogar od odgovornih pri tej družbi policija ni aretirala. Izvedelo se je samo to, da je Manara odšel takoj v ministrstvo za notranje zadeve v Rim, čim so tihotapci tovor odkrili. Pacifisti pa je večer na vprašanje novinarjev o poreku orožja na ladji «Lino», odgovorili, da ne moreš dati odgovora, ker je preiskava v toku. Do tega trenutka je preiskava ugotovila samo, da prihaja orožje iz anglo-ameriške cone Trsta. Bilo je treba ugotoviti samo še, ali so bile puške in municija resnično namenjene v Beirut. Sedaj pa je potopitev, ki jo je epinelsla sama previdečnost, pritrnila podpredsedniku vlade točnejši odgovor.

E. MILIC

PO VSTAJI V KOLUMBIJI V Washingtonu zaskrbljeni za usodo konference v Bogoti

BOGOTA, 10. — Na vseameriški konferenci v Bogoti je nastala zmeda zaradi tamkajšnjih dogodkov. Včeraj je namreč prišlo do ne-redov, ki so se spreminili v pravo vstajo, ki jo je organizirala liberalna stranka. Upravitelj so vdrli tudi v dvorano, kjer je zasedala panameriška konferenca. Izpoved za vstajo je bil umor liberalnega voditelja Galtana. Prišlo je do spopadov po vsem mestu in tudi danes položaj še ni razrešen.

V vašingtonskih krogih so izrazili priključno v obzoru prikazati, da se vstaja organizirali komunisti in v istem smislu se je izrazil tudi livnega zakona pri pripravah za prihodnje volitve. Primeri, da se skrutinatorji postavljajo v mnogih slovenskih krajih brez vprašanja Demokratske fronte Slovencev, se ponavljajo iz dneva v dan. Zaradi tega so na dnevnem redu neprestane intervencije vodstva fronte pri prefektu in drugih odgovornih predstavnikih oblasti.

Goriški Slovenci so si priborili mnogo svojih pravic, ki jim jih dovoljuje danes mirovna pogodba in italijanska ustava, že s svojo borbo, ki so jo vodili deset in desetletja, in jih uživali že pred prvo svetovno vojno. Z narodno-osvobodilno vojno pa so si vzpostavili svojo ljudsko oblast, ki jim jo je našilno odvzel anglo-ameriški imperializem. De Gasperijeva vlada je po odhodu anglo-ameri-

kolumbijski predsednik Perez. Jasnno pa je, da gre tu za vse glojbe vzroke. Kakor je znano, je na konferenci v Bogoti prišlo do izraza nasprotje med ameriškim in angleškim imperializmom. ZDA skušajo namreč s pomočjo te konference izločiti vpliv Nizozemske in Francije, posebno pa Anglije iz Latinske Amerike.

Iz tega se da sklepati, da ima tu prste vmes Anglija, ki vidi, da so njene interese v Latinski Ameriki vedno bolj ogroženi. Anglija misli na konferenci s pomočjo nekatere manjših držav, ki niso še do-cela zapadle vplivu ZDA, predložiti načrt, ki naj dokaže, da vse-ameriška konferenca ni kompetentna za sklepanje o kolonialnih posestih.

Med delegati vse ameriške konference je medtem prišlo do nasprotujočega stališča in nekateri so se izrekli, naj bi se konference odločila. Argentina in Uruguay sta se odprlekali svoji delegaciji. Posebno pa so zaskrbljeni v Washingtonu, ker se bojijo, da bo konference tako prišla predčasno za-ključiti svoje delo, ne da bi ZDA dosegle, kar so nameravale. Liberalni elementi v Ameriki pripomnijo, da bi morala biti vstaja v Bogoti opozorilo nekaterim vladam, ki bi morale odpraviti v vsej Južni Ameriki vse ostanke socialnih krivic.

KOPENHAGEN. — Na Dansko je odpotovala mednarodna delegacija svetovne demokratske mišline, v kateri so predstavniki Anglije, Francije, Jugoslavije, Španije, Poljske, CSR, Madžarske, So-jetske zveze in Kitajske. Udeležili so bodo več predavanj. Delegacija bo nato odpotovala na Finsko, Svedsko in Norveško.

SPORED današnje proslave

ki bo od 9. do 12. ure

na Montebellu ob IV. obletnici Tržaške brigade

1. Godba Rinaldi (Garibaldinska) — «Un vessillo in alto sventato».
2. Otvoritev v italijanski in slovenski: Joco. a) Enominutni molk v počastitev padlih. b) Godba Rinaldi: Zrtvam.
3. Godba Rinaldi in godba iz Mij - Campore skupno: «NA JURIS».
4. Govor v italijanski: tov. GASPERINI Franc, bivši politični komisar IV. bat. «Tržaške ud. brigade».
5. Govor v slovenski: tov. KENDA Vladimir, bivši politični komisar «Tržaške ud. brigade».
6. - a) Pevski zbori (skupno): «NA JURIS». b) Telovadska himna (zbor Tomažič). c) «Partizanska» (slovenski pevski zbori). d) Pesem ujetnikov iz opere Lorenzina de Medici (zbor Rota). e) Seljaka — Pesem mladine — Kolo (slovenski pevski zbor). f) Delavska himna (zbor iz Skednja). g) Stalingrajska (slov. pevski zbori).
7. Godba Rinaldi: Delavska himna — Bandiera rossa (Rdeča zastava) — Internacionala — Inno a S. Giusto (himna sv. Justu).
8. Zaključni govor.
9. Pevski zbori in godbe (skupno): «NA JURIS».

Proslavo je VU dovolila.

OBISK V KOPRU predstavnikov italijanske gospodarske misije v Trstu

Zadnje dni širijo tukajšnji re-akcionarni krogi najbolj fanta-istične vesti, da bi v Trstu raz-burili duhove.

V nasprotju z vsemi temi iz-zivalnimi vestmi pa je včerajšnji obisk predstavnikov italijanske gospodarske misije ministra Gul-dotija in kapetana Gaia v Kopru. Oba predstavnika sta prišla v Koper ob 10.30 v spremstvu predstavnika jugoslovanske go-spodarske misije za Tržaško ozemlje g. Hočevarja. Na sedežu jugoslovanske vojne uprave v Kopru sta ju sprejela komandant jugoslovanskih čet polk. Potokar in poveljnik jugoslovanskega področja Tržaškega ozemlja polk. Ltnac.

Po priznani napitici je sledil med omenjenimi predstavniki prijateljski razgovor. Minister Guidotti je pred slovesom izrazil željo, naj bi čim prej prišlo do večjega sodelovanja med obema področjema Tržaškega ozemlja. Isto željo je izrazil polk. Potokar v svojem odgovoru. Gestje so si nato ogledali mesto in se za tem vrnili v Trst.

Jugoslovanski protest ameriški vladi

zori preletavanja ozemlja FLRJ

BEOGRAD, 10. — V zadnjem času so ameriška letala večkrat le-tela nad jugoslovanskim ozemljem. 7. marca ob 5. uri je ameriški dvo-motorni letel preko jugoslovanske meje pri Murnu. Letalo je le-telo v notranjost jugoslovanskega novili.

V Moskvi bo kongres pravoslavnih cerkva

BUKARESTA, 10. — Delegacija romunske pravoslavne cerkve se je vrnila iz Moskve, kjer je imela razgovore s predstavniki tamkajš-nje pravoslavne cerkve za pripra-vo kongresa vseh pravoslavnih cerkva, ki bo v Moskvi prihodnje poletje.

Mednarodna konferenca za pomoč demokratični Grčiji

VEČINA AMERIŠKEGA LJUDSTVA NE ODOBRAVA TRUMANOVE IN MARSHALLOVE POLITIKE TER STOJI OB STRANI GRŠKEMU LJUDSTVU IN VSEM NARODOM, KI SE BORJO ZA NEODVISNOST

PARIZ, 10. — Danes se je v Pa-rižu začela mednarodna konferenca za pomoč demokratični Grčiji. Konferenca so se udeležili delegati 20 držav.

Francoske oblasti pa so skušale na vse načine preprečiti to konfe-renci in niso dale številnim dele-gom dovoljenja za potovanje v Francijo. Tako niso dobili dovolje-nja poljski in tudi ne romunski delegati. Tudi jugoslovanski konfe-renci so odločili vizum. Ti so posla-li konferenci proročilo, ki pravi, med drugimi: »Podpirajmo konferen-co in se pridružujemo zahtevam grškega ljudstva in demokrata vsakega sveta, da preneha ameriška in angleška intervencija v Grčiji. Jugoslovanski odbor za pomoč grškemu ljudstvu bo napravil vse, da se organizira čim večja moraj-na, politična in materialna pomoč demokratični Grčiji, grškemu osvobodnemu gibanju ter tisočim že-ne in otroci, ki so zaradi terorja in gladi prisiljeni zapustiti svoje domove in svojo domovino.«

Otvoritvenemu zborovanju je predsedoval francoski pesnik Paul Eluard. Francoski novinar, ki je predsednik odbora za pomoč Grčiji, je v imenu konference poslal pozdrav generalu Markosu. Jugo-slovanski predstavnik je obžaloval, da je francoska vlada odklonila vizum jugoslovanskim delegatom. Na popoldanski seji je angleški poslanec Zilliacus ostro obsodil britanski imperializem, ki nastopa proti grškemu ljudstvu.

Anglo-ameriški manever glede sprejema Italije v OZN

Sovjetski delegat Gromiko je iz-javil, da ne more pristati, da se Italija sprejme v organizacijo Zdru-ženih narodov, če se ne sprejmejo tudi ostale države, ki so podpisale pogodbo z zaveznicami, to je Bolgar-ja, Finska in Madžarska.

Diplomatski slovar je izšel v Moskvi

PARIZ, 10. — Moskovski radio po-roča, da je izšel prvi zvezek «Diplo-matskega slovarja». Slovar vsebuje podrobne informacije o vseh dogo-dkih mednarodne politike v zadnjih letih do maja 1947 glede kongresov, konferenc, dogovorov in pogodb, glavnih določb mednarodnega za-kona, znanje politike, kakor tudi informacije o diplomatih vseh drž-av. Knjigo je izšlo državno za-ložništvo za politična vprašanja.

Ravščina "svobodnega" umetnika Umetnost, politika „patriotizmi“ in turneje

Ne bi bilo vredno besed ponavljanje Memma Benassija, ki je prišel gostovat v Trst s svojo igralno skupino, ker nam od nekdaj niso bili všeč ljudje, ki so si v iskanju lastnega kloba izrazoma poskušali podobnih sredstev, kot gospod Benassi. Stvar ima pa zaradi svoje zanimivosti tolikšno vrednost, da jo mimogrede omenimo, dobro pač, da ne preokračamo kratko odmerjenega prostora in ne prikrivamo čitljivosti v ostalo drobno dnevno kroniko.

Ko je prišel g. Benassi v Trst, so ljudje, ki so bili v njegovi bližini, šušljali, da gospod Benassi na široko izjavlja, da je prištel ljudsko fronto, nekoga njegova igralna pa celo prava, pravzaprav članica. (Kakšna velika stvar!).

Gospod Benassi je pač hotel imeti polno dvorano. Čeprav ga ni nihče nič vprašal, kakšnega političnega prepričanja da je, je on v strahu pred prazno dvorano, katero je predvideval, potem ko je gotovo že šliši o borbi tržaških množic, vrpol omenjenega izjavo, da bi tak pridobil simpatije tržaškega občinstva. Drugače skoraj ni moglo biti.

Ko pa je potem došel prvi na-pade strani lokalnega sovinskega tiska, ki so mu kot dozdenu simpatizirajočemu ljudsko fronto odklanjali v svojih kulturnih vrstah primanj, je stisnil roko med nogo in zatič, da je zadovoljil gospoda od Lega in nekaj njihovih kršiteljev ter teroristov, reaktiviraj, da naj jim da bog toliko moči, da bodo iz vseh očenov ustvarili emare nostros.

Vendar ja bilo tudi to premo. G. Benassi je bil namreč že na neki turneji po Ameriki in, kakor je izjavil večkrat po radiu, bi šel rad tja ponovno. Pa se je najbrž domislil g. Benassi, da ga nosilci svobode in čuvarki svobodne miselnosti ne bodo pustili v svojo do-želo, če ne bo kakine skoristnejše zini. In tako smo ga šlišali, kako je predhodnjim na koncu pred-stava, ko ga sproti ni nihče vprašal, tektirali, da ni in ne nikoli član fronte kulture. Oni od Lega, ki so seveda ponovno pokupili za svoje kršitelje vse sedaje v gladi-liču, so imeli tako svo možnost, so si lahko peklensko iztirili vsa svoja patriotska čustva.

Da pa bo šlo bolj gotovo, kar si Benassi želi, je večer v razgovoru s Miss Mickey Varsavski, katerega so prenašali po radiu, potem ko je izjavil svoje brezemsko hvaležnost za vsa dokaze prijateljskega srca, ki jih je dobil od strani Zruženih držav, izrazil svoje prepričanje in poročilo, da ameriške čete ne bodo zapustile Trsta, dokler Trst ne bo italijanski. (I) Potem je recitiral se „Saluto italiano“, na kar je bil v sreči konec oddaje.

Upamo, da si Benassi po tem trudu in delu tako prištel turneji po Ameriki in mu od srca želimo: srečno pot.

V kolikor pa se članstva v ljudski fronti tiče, smo prepričani, da takih ljudi ne bi nikjer sprejeli v ljudsko fronto in nismo niti za trenutke pomislili, da bi bilo la-ho ras, kar je Benassi o svojih sim-patijah za ljudsko fronto izjavil.

4 milijarde za „Biancamano“

Za Tržačane ne bo dela?

Se se spominjamo krčka, ki ga je zagnal dal tržaškega tiska, ko je italijanski minister Cappa osebno v Trst prišel oblikovati otvoritveno delo na tem tržaškem parku. Minu-lo je že nekaj časa, toda o kakšnih naravnih ni še duha na sluhu v tržaških ljudskih krogih. Nasprotno, sedaj se v Rimu niso preveč naveličali, da bi se nekateri popravila izvršila v Trstu, kakor so slovensko razglasili v Trstu. Tako vsej laični slepemu je odgovorilo polk. Roda-na, ki ga je dal nekemu predstavni-ku E. S. in se je za to stvar zni-mal. Sicer gospod političnik ne bi povedal, da si je privoščil v Rimu na naročila, ki bi jih moglo izvesti neke tržaške industrije na „Biancamano“ in da jih ni mogli doseči.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Demokracije žene Trsta Draginja ne popušča

Draginjske doklade bodo ostale za april in maj nespremenjene

da se udeležijo mednarodne ženske razstave, ki bo junija meseca v Parizu

Antifasistična slovenska italijan-ska ženska zveza je prejela od Svetovne zveze demokracijskih že-nah pismo, ki se glasi:

Drage prijateljice!

Na seji ženskih odborov v Stockholmu so nekateri delegatke predlagale, da bi se v Parizu or-ganizirala razstava vseh daril, ki so jih poslale razne ženske or-ganizacije vsega sveta SFDZ ter bi v izkupičnem to razstavo lahko ta organizacija krila svoje stroške.

Ko se je razvila diskusija o tem predlogu, so nekatere članice iz-urinskega odbora razširile ta pred-log o razstavi daril ter predlagale, da bi organizirala mednarodno raz-stavo, katere cilj bi bil, prikazati borbe in zmage žen vsega sveta na političnem, ekonomskem, social-nem in kulturnem področju. Ta predlog so vse navdušeno z navduš-njem sprejele.

Svetovna zveza demokracijskih žen, v kateri so vključene vse ak-tivne in napredne žene 48 držav, bo prav gotovo lahko organizirala s pomočjo vseh ostalih demokra-tičnih ženskih organizacij takšno razstavo, ki bo prva mednarodna ženska razstava. Ta razstava bo predstavljala veliko pomoč vsem tistim množicam, ki se borijo pro-ti reakcionarnim silam in ki ho-jejo, da bi na svetu vladal mir.

Obenem bo dokazala, kaj zmaje-žene in koliko pripomorejo s svojim delom k blaginji vseh ljudstev; pokazala bo tudi ustvarjalno zmoglost in vso predanost, ki jih dajejo žene v službo demokracije in miru. Izrazila bo vse to, kar daje resnična demokra-cija ženi in kar daje žena demokra-ciji; obenem bo pokazala vse pogoje za bodočnost, ki jih nudijo demokracija gibanja ženam v bor-bi za njihovo neodvisnost.

Mednarodna razstava žen bo živa manifestacija, ki bo pokazala vsem, da je demokracija najbržejši pogoj napredka in blagosa-tinja in da so v svetu demokracije naše najbolj številne in najbolj močne.

Prepričane smo, da bodo vse že-ne z navdušenjem sprejele načrt o tej razstavi. Tajništvo SFDZ po-izva zato vse demokracijske žene, da pričnejo s pripravami za ta kong-res in predlaga, da se ustanovi v vsaki državi poseben odbor iz lu-di, ki predstavljajo v tej državi za-raz vodilne osebe demokracijskih gibanj in ki bodo zastavili vse svoje sile, da bi se nabit za me-dnarodno razstavo uresničili. Zelo bi nam bilo všeč, da bi nam javile tudi vaše predloge. V Franciji so se priklju-čile temu odboru vse predstavnice znanosti, umetnosti in kulture, med katerimi so gospa Irene Joliot Curie, Eugénie Cotton, itd. in tudi predstavnice znanosti in umetnosti.

Predlagamo, da bi organizirale delovne komisije, ki bodo podile propagando in zbirale denar, ki bo služil za kritje stroškov razstave. Razen tega bi želele, da bi nam se sedaj poslali po možnosti ose-be, ki bi nam pomagale pri orga-nizaciji razstave. Obenem bi nam morali poslati tudi darila, ki bi jih podarili prodaji na loteriji.

Kot vidite, drage prijateljice, je

Mednarodna razstava žen bo živa manifestacija, ki bo pokazala vsem, da je demokracija najbržejši pogoj napredka in blagosa-tinja in da so v svetu demokracije naše najbolj številne in najbolj močne.

Prepričane smo, da bodo vse že-ne z navdušenjem sprejele načrt o tej razstavi. Tajništvo SFDZ po-izva zato vse demokracijske žene, da pričnejo s pripravami za ta kong-res in predlaga, da se ustanovi v vsaki državi poseben odbor iz lu-di, ki predstavljajo v tej državi za-raz vodilne osebe demokracijskih gibanj in ki bodo zastavili vse svoje sile, da bi se nabit za me-dnarodno razstavo uresničili. Zelo bi nam bilo všeč, da bi nam javile tudi vaše predloge. V Franciji so se priklju-čile temu odboru vse predstavnice znanosti, umetnosti in kulture, med katerimi so gospa Irene Joliot Curie, Eugénie Cotton, itd. in tudi predstavnice znanosti in umetnosti.

Predlagamo, da bi organizirale delovne komisije, ki bodo podile propagando in zbirale denar, ki bo služil za kritje stroškov razstave. Razen tega bi želele, da bi nam se sedaj poslali po možnosti ose-be, ki bi nam pomagale pri orga-nizaciji razstave. Obenem bi nam morali poslati tudi darila, ki bi jih podarili prodaji na loteriji.

Kot vidite, drage prijateljice, je

Mednarodna razstava žen bo živa manifestacija, ki bo pokazala vsem, da je demokracija najbržejši pogoj napredka in blagosa-tinja in da so v svetu demokracije naše najbolj številne in najbolj močne.

Prepričane smo, da bodo vse že-ne z navdušenjem sprejele načrt o tej razstavi. Tajništvo SFDZ po-izva zato vse demokracijske žene, da pričnejo s pripravami za ta kong-res in predlaga, da se ustanovi v vsaki državi poseben odbor iz lu-di, ki predstavljajo v tej državi za-raz vodilne osebe demokracijskih gibanj in ki bodo zastavili vse svoje sile, da bi se nabit za me-dnarodno razstavo uresničili. Zelo bi nam bilo všeč, da bi nam javile tudi vaše predloge. V Franciji so se priklju-čile temu odboru vse predstavnice znanosti, umetnosti in kulture, med katerimi so gospa Irene Joliot Curie, Eugénie Cotton, itd. in tudi predstavnice znanosti in umetnosti.

Predlagamo, da bi organizirale delovne komisije, ki bodo podile propagando in zbirale denar, ki bo služil za kritje stroškov razstave. Razen tega bi želele, da bi nam se sedaj poslali po možnosti ose-be, ki bi nam pomagale pri orga-nizaciji razstave. Obenem bi nam morali poslati tudi darila, ki bi jih podarili prodaji na loteriji.

Kot vidite, drage prijateljice, je

Mednarodna razstava žen bo živa manifestacija, ki bo pokazala vsem, da je demokracija najbržejši pogoj napredka in blagosa-tinja in da so v svetu demokracije naše najbolj številne in najbolj močne.

Prepričane smo, da bodo vse že-ne z navdušenjem sprejele načrt o tej razstavi. Tajništvo SFDZ po-izva zato vse demokracijske žene, da pričnejo s pripravami za ta kong-res in predlaga, da se ustanovi v vsaki državi poseben odbor iz lu-di, ki predstavljajo v tej državi za-raz vodilne osebe demokracijskih gibanj in ki bodo zastavili vse svoje sile, da bi se nabit za me-dnarodno razstavo uresničili. Zelo bi nam bilo všeč, da bi nam javile tudi vaše predloge. V Franciji so se priklju-čile temu odboru vse predstavnice znanosti, umetnosti in kulture, med katerimi so gospa Irene Joliot Curie, Eugénie Cotton, itd. in tudi predstavnice znanosti in umetnosti.

Predlagamo, da bi organizirale delovne komisije, ki bodo podile propagando in zbirale denar, ki bo služil za kritje stroškov razstave. Razen tega bi želele, da bi nam se sedaj poslali po možnosti ose-be, ki bi nam pomagale pri orga-nizaciji razstave. Obenem bi nam morali poslati tudi darila, ki bi jih podarili prodaji na loteriji.

Kot vidite, drage prijateljice, je

Mednarodna razstava žen bo živa manifestacija, ki bo pokazala vsem, da je demokracija najbržejši pogoj napredka in blagosa-tinja in da so v svetu demokracije naše najbolj številne in najbolj močne.

Prepričane smo, da bodo vse že-ne z navdušenjem sprejele načrt o tej razstavi. Tajništvo SFDZ po-izva zato vse demokracijske žene, da pričnejo s pripravami za ta kong-res in predlaga, da se ustanovi v vsaki državi poseben odbor iz lu-di, ki predstavljajo v tej državi za-raz vodilne osebe demokracijskih gibanj in ki bodo zastavili vse svoje sile, da bi se nabit za me-dnarodno razstavo uresničili. Zelo bi nam bilo všeč, da bi nam javile tudi vaše predloge. V Franciji so se priklju-čile temu odboru vse predstavnice znanosti, umetnosti in kulture, med katerimi so gospa Irene Joliot Curie, Eugénie Cotton, itd. in tudi predstavnice znanosti in umetnosti.

Predlagamo, da bi organizirale delovne komisije, ki bodo podile propagando in zbirale denar, ki bo služil za kritje stroškov razstave. Razen tega bi želele, da bi nam se sedaj poslali po možnosti ose-be, ki bi nam pomagale pri orga-nizaciji razstave. Obenem bi nam morali poslati tudi darila, ki bi jih podarili prodaji na loteriji.

Kot vidite, drage prijateljice, je

Mednarodna razstava žen bo živa manifestacija, ki bo pokazala vsem, da je demokracija najbržejši pogoj napredka in blagosa-tinja in da so v svetu demokracije naše najbolj številne in najbolj močne.

pred nami še veliko dela. Da bi raz-stava čim bolje uspela, smo skle-nili ustvariti film, ki bo prikazo-val to razstavo.

Tajništvo SFDZ prosi za to vse ženske organizacije, da natanko preučijo ta načrt in nam pošljejo po možnosti tudi svoje predloge.

Ker je prejela tudi AISZZ za Tržaško ozemlje vabilo, da se ude-ležijo te razstave, in ker ji je tajniš-tvo SFDZ dodelilo še paviljon na tej razstavi, je sklenila, da pošlje tudi sama darila in predmete, ki bi bili razstavljeni in ki bi prikazali zmoglost naših žen. Zato poziva AISZZ vse žene, da se ude-ležijo priprav za to mednarodno razstavo, in da pošljejo svoje pri-spevke novo ustanovljenemu odbo-ru, ki uraduje v ul. Machavelli 13/II. in sprejema vse izdelke za razstavo. V svojih delih naj prika-žejo borbo v času fašizma, osvobo-dilno borbo in borbo po osvobodit-vi, okupacijsko dobo angloameriške vojske uprave, delo žene v „indus-triji“, šoli, obrti, v javnih službah, v službi znanosti in umetnosti; ženo v borbi za mir in pomen materin-stva. Silke in časopisi bodo dobro-došli. AISZZ poziva vse, ki razpo-lagajo s takim materialom, da pri-sejajo svoje prispevke na zgoraj navedenih naslovih. Tržaške žene naj z umetniškimi, literarnimi in ročni-mi deli, pokažejo svoje zmoglosti in sposobnosti vsemu svetu.

Tržaško prebivalstvo v januarju in februarju

Dotok priseljencev malo manjši - Okraj Stara mit-nica ima prvenstvo - Koliko je bolnic in bolnikov

Ob koncu lanskega leta je do-seglo število tržaškega prebivalstva 272.750 ljudi. V prvih dveh me-secih letos je število še naraslo, četudi v malo manjšem tempu. Ta-ko se je v januarju dvignilo za 443 in v februarju za 447 ljudi. V obeh mesecih gre povslej na račun pri-seljencev s majhno izjemo v fe-bruarju, ko smo imeli 17 rojstev več kot pa smrti. Na ta način smo imeli 29. februarja v Trstu 273.840 vpisanih prebivalcev.

Statistika nam pove, da je bilo v obeh mesecih rojenih 611 otrok in da je umrlo 574 ljudi. Izmed mater sta imeli 2 manj kot 16 let, dočim sta dve materi z nad 45 leti povzila dva krepka dečka. Med po-sebnimi okraji ima Stara mit-nica prvenstvo v rojstvih s 67 otro-ki; sledi Sv. Jakob, ki jih je imel 52.

Imed 547 umrlih jih je premu-rilo 335 po bolnicah, 8 v ubožni-cah, 12 pa zaradi raznih nesreč po cestah ali v vodi. Tudi na tem po-dročju ima prvenstvo Stara mit-nica s 83 umrlihi, ki ji sledi okraj Novo mesto z 60 umrlihi.

V nasprotju z rojstvi in smrtjo, ki so v primeru z lanskim letom istega obdobja padli, pa je število zakonov precej naraslo in smo imeli letos 323 porok v primeru z lan-skim 284. Kakor po navadi so bili pri večini porov ženi starejši in sicer je bila v največ primerih razlika od 1-8 let, dočim je bila razlika pri desetih parih nad 16 let. Vendar smo imeli tudi 86 pri-merov, ko je bila nevesta starejša od ženina in v štirih primerih celo nad 12 let.

V zvezi z gornjimi številkami naj omenimo, da imamo v Trstu 14 bolnic in zdravstvenih zavodov, v katerih je bilo ob koncu februar-ja 3337 bolnikov. Od teh je bilo 1687 moških in 1850 žensk. Največ bolnikov (1282) je bilo v glavni bolnici, takoj za njo je na vrsti delovna umobolnica pri Sv. Ivanu, ki je imela 748 bolnikov. Na otro-ški kliniki „Burlo Garofalo“ so imeli v tem času 282 malih pacientov.

Kaj se dogaja na železnici

Med vsemi mogočimi nepravil-no-ti, ki se dogajajo v železniki upravi Tržaškega ozemlja, naj na-vedemo samo eno, ki bo jasno ori-sala korupcijo, ki vlada v tej upravi.

Ze več let je podil priljubljeni od-lončni senčar lepo in živo za igral. Tudi Cesarina Gheraldi je dobro podala profesorjevo ženo Siličjo. Njene geste so bile naravnane in lažne, če ne za jasno pokazale ob-čutje strahu in groze, ki jo je lo-čilo od bolnega odvečnika.

Številna druga nastopajoča o-sebe so imele le bolj podrejene vloge in niso prilele kot posamez-niki do lara.

Po končani predstavi je Memo Benassi zopet recitiral izjem-nistično „Veri Italico“ ter s tem skvrali dober del umetniškega iz-voja svoje igre pri tistih gleda-lcih, ki so prišli v gledališče za-radi umetnosti, ne pa zaradi po-litike.

Nove knjige
Mladinska knjiga v Ljubljani nam je poslala naslednje knjige o oeno:

Jules Verne: Skrivnostni otok, 1918. Pravečel Janez Gradišnik. Obsežna, skoraj 600 strani ob-segajoča knjiga enanega franco-skega mladinskega pisatelja, bo prav gotovo zanimivo čtivo za srednjšolce, ki so željni pusto-ložnin in čudes in področja tehni-ke in potovanja po skrivnostnih tujih deželah. Znano je, da je Jules Verne s svojo bujno fan-tazijo predvideval marsikatero najnovejšo tehnično iznajdbo. Roman je izhajal že pred vojno kot podlistek v nekem ljubljanskem dnevniku, ter je torej že znan slovenski javnosti. Knjiga je razdeljena na tri dele: Brod-olomci, Osmišljeni in Bliskovitost otko ter ima številne ilustracije.

O. Miklavc: Partija in Kom-somol, 1948. Drobna in poljudna knjizica razpravlja o problemih sodobne mladine v komasomolu.

K. Koževnik: Komasomola, grupa 1948. Knjižica daje navdi, da na uspešno delo mladinskih skupine. Obsega nekaj takih v politično-organizacijski bibli-oteki te založbe. Strani 48.

Tatovi obiskali paviljon Delavskih zadrug

Vsako prvo nedeljo v mesecu je dovoljeno obiskovalcem, ki si ogledajo moderne naprave za peko kru-ha, ki jih je uredilo vodstvo Delav-skih zadrug na svojem glavnem se-dežu.

Tudi tatovi so sklenili, da si bodo ogledali prostore tega podjetja in

delek glavnega kolodvora uslužbe-ke, ki je ob vseh prilikah dokazal svojo poštenost, zmoglost in aktiv-nost. Edina njegova napaka je se-bilata, da je bil naprednih idej. Ker se je v svojem službovanju zapazil precej sepiarji, ki si jih delali razni funkcionarji, je hotel ta početja javiti upravi. Toda vsi prizideki so zagnali krik in viki in zahtevali, da ga uprava odpusti s dela. Ta zadeva se je seveda končala tako, da je ta pošten uslužbenec res ta-gubil delo in da je na njegovo me-rubil drugi, ki pa prav gotovo bolj odgovarja splošnemu tamkaj-nje uprave.

Ta primer jasno dokazuje, da je na železnici ostalo vse isto: ljudje, stvari in mišljenje. Manjkata so-mo konzul in železniška milica, če-prav izvršujejo nekateri uslužben-ci ne njune posele in jih tako prav dobo nadomestujejo.

AVE STA KRADLA ko ni bilo šoferjev blizu

Ze v četrtke se je pred višjim zavezničkim sodiščem, kateremu predseduje kapitan Lenig, za-pela sodna obravnava proti dvema nemškima ujetnikoma in sicer pro-ti Rudolfu Bandu in Hansu Gra-nkowi. Z njima sedita na zatožni klopi civilizati, Mondo, Lazar in Bo-rasza. Medtem ko se morata prava zagovarjati, ker sta ukradla dvelet avtomobil, od katerih je bil pet last ameriških oboroženih sil, ostal pa last zasebnikov, se morata prava dva civilna zagovar-ja, ki sta kupovala te ukradene avtomobile, Zadrugi pa, ker je po-avzvala pri teh kupcih. Obtože-nika ujetnika sta preživel nekaj časa v zavezničkim ujetništvem ta-borsku, nato so ju izpustili in vze-li k sebi v službo tu v Trstu.

Pri tem sta svojo obit izvrševala takov, da sta kradla avtomobile in tovrstne avte tedaj, ko ni bilo šoferjev blizu. Tako sta si lanko le-to prisvojile dvelet avtor, ki so jih nato prodali Lazarju in Mon-du, lastnikoma avtomobilskih meha-ničnih delavnic. Zadruga tatvina je se zgodila 30. septembra lanskega leta v ulici Danle, ko sta biva ujetnika ukradla avto, in ju pri tem polje zagrabil.

Reprava se vleče že tri dni. Sledilo si izjave protislovja. Tožilec Marucci na dolgo in široko za-stavlja vprašanja obtoženem. Ti se med seboj obtožujejo. Tako se je zgodilo večkrat, ko sta Mondo in Lazar vsak svoje trdila. Prvi je vztrajal na tem, da so ga varali in da ni nikdar imel opravka z Nemcem. Prav tako se s svoje strani vmešavajo zagovorniki, ki skušajo razbistri za precej kalne vode. Razprava, ki je bila večerj jutraj odložena, se nadaljuje ju-tro, ko bo morda končala, če bo šlo vse po sreči.

Nova vrsta vojaškega sodišča

3. 1. aprilom je vojaška uprava ustanovila posebno sodišče, ki ima nalogo, da preiskuje zadeve vseh armetancev takoj 24 ur po areta-ciji ter da dočeli dan za začetek razprave proti obtoženem. Sodišče bo zato obveljalo aretiranec o vro-ku njihovega pripora in o začetku razprave proti njim. Policijski funk-cionar, ki bo izvršil aretacijo, bo pričel o verokih aretaciji in bo svetoval, ali se lahko obtoženec iz-javi na začasno svobodo po polo-žju kaveje. Sodiščnik bo lahko do-vo-lil največ do enega dni časa tožil-cu, da preudi zadevo.

Baje je to novo sodišče vojaška uprava ustanovila zato, da bi se raz-prave proti obtoženem, ki so za-grešili dejanja, ki spadajo pod kom-petenco vojaških sodišč, čim prej vršile in da bi olajšali priprnikom, da bi čim manj časa preživeli v priporu.

Tatovi obiskali paviljon Delavskih zadrug

Vsako prvo nedeljo v mesecu je dovoljeno obiskovalcem, ki si ogledajo moderne naprave za peko kru-ha, ki jih je uredilo vodstvo Delav-skih zadrug na svojem glavnem se-dežu.

Tudi tatovi so sklenili, da si bodo ogledali prostore tega podjetja in

delek glavnega kolodvora uslužbe-ke, ki je ob vseh prilikah dokazal svojo poštenost, zmoglost in aktiv-nost. Edina njegova napaka je se-bilata, da je bil naprednih idej. Ker se je v svojem službovanju zapazil precej sepiarji, ki si jih delali razni funkcionarji, je hotel ta početja javiti upravi. Toda vsi prizideki so zagnali krik in viki in zahtevali, da ga uprava odpusti s dela. Ta zadeva se je seveda končala tako, da je ta pošten uslužbenec res ta-gubil delo in da je na njegovo me-rubil drugi, ki pa prav gotovo bolj odgovarja splošnemu tamkaj-nje uprave.

Ta primer jasno dokazuje, da je na železnici ostalo vse isto: ljudje, stvari in mišljenje. Manjkata so-mo konzul in železniška milica, če-prav izvršujejo nekateri uslužben-ci ne njune posele in jih tako prav dobo nadomestujejo.

Tatovi obiskali paviljon Delavskih zadrug

Vsako prvo nedeljo v mesecu je dovoljeno obiskovalcem, ki si ogledajo moderne naprave za peko kru-ha, ki jih je uredilo vodstvo Delav-skih zadrug na svojem glavnem se-dežu.

Tudi tatovi so sklenili, da si bodo ogledali prostore tega podjetja in

delek glavnega kolodvora uslužbe-ke, ki je ob vseh prilikah dokazal svojo poštenost, zmoglost in aktiv-nost. Edina njegova napaka je se-bilata, da je bil naprednih idej. Ker se je v svojem službovanju zapazil precej sepiarji, ki si jih delali razni funkcionarji, je hotel ta početja javiti upravi. Toda vsi prizideki so zagnali krik in viki in zahtevali, da ga uprava odpusti s dela. Ta zadeva se je seveda končala tako, da je ta pošten uslužbenec res ta-gubil delo in da je na njegovo me-rubil drugi, ki pa prav gotovo bolj odgovarja splošnemu tamkaj-nje uprave.

Ta primer jasno dokazuje, da je na železnici ostalo vse isto: ljudje, stvari in mišljenje. Manjkata so-mo konzul in železniška milica, če-prav izvršujejo nekateri uslužben-ci ne njune posele in jih tako prav dobo nadomestujejo.

Telovadcem iz ČSR in Madžarske

hočejo preprečiti prihod v Trst

TRST, 10. — V tržaških šport-nih krogih se domna, da je na seji glavnega sveta tukajšnjega odseka italijanske federacije za nogomet eden od članov tega sveta pripravil tajnika, naj bi nekaj pri-litke hla vojaško upravo, da jo pripravi do tega, da prepreči pri-hod na anglo-ameriško področje Tržaškega ozemlja belokoslovskim in madžarskim telovadcem, ki se imajo udeležiti športnega tedna, ki ga organizira Koordinacijski od-bor za prvomajске proslave v Trstu.

Prosek bo imel novo športno igrišče

Na Proseku bodo danes ob 16 ot-vorili novo športno igrišče, de-čjo tamkajšnjih fizikulturnikov.

Ob 17.30 pa bo otvoritev obnovlje-nega prosvetnega doma „Ivan Vojko“.

ALI SI ŽE NARODNIK PRIMORSKEGA DNEVNIKA?

AVE STA KRADLA
ko ni bilo šoferjev blizu

Ze v četrtke se je pred višjim zavezničkim sodiščem, kateremu predseduje kapitan Lenig, za-pela sodna obravnava proti dvema nemškima ujetnikoma in sicer pro-ti Rudolfu Bandu in Hansu Gra-nkowi. Z njima sedita na zatožni klopi civilizati, Mondo, Lazar in Bo-rasza. Medtem ko se morata prava zagovarjati, ker sta ukradla dvelet avtomobil, od katerih je bil pet last ameriških oboroženih sil, ostal pa last zasebnikov, se morata prava dva civilna zagovar-ja, ki sta kupovala te ukradene avtomobile, Zadrugi pa, ker je po-avzvala pri teh kupcih. Obtože-nika ujetnika sta preživel nekaj časa v zavezničkim ujetništvem ta-borsku, nato so ju izpustili in vze-li k sebi v službo tu v Trstu.

Pri tem sta svojo obit izvrševala takov, da sta kradla avtomobile in tovrstne avte tedaj, ko ni bilo šoferjev blizu. Tako sta si lanko le-to prisvojile dvelet avtor, ki so jih nato prodali Lazarju in Mon-du, lastnikoma avtomobilskih meha-ničnih delavnic. Zadruga tatvina je se zgodila 30. septembra lanskega leta v ulici Danle, ko sta biva ujetnika ukradla avto, in ju pri tem polje zagrabil.

Reprava se vleče že tri dni. Sledilo si izjave protislovja. Tožilec Marucci na dolgo in široko za-stavlja vprašanja obtoženem. Ti se med seboj obtožujejo. Tako se je zgodilo večkrat, ko sta Mondo in Lazar vsak svoje trdila. Prvi je vztrajal na tem, da so ga varali in da ni nikdar imel opravka z Nemcem. Prav tako se s svoje strani vmešavajo zagovorniki, ki skušajo razbistri za precej kalne vode. Razprava, ki je bila večerj jutraj odložena, se nadaljuje ju-tro, ko bo morda končala, če bo šlo vse po sreči.

Nova vrsta vojaškega sodišča

3. 1. aprilom je vojaška uprava ustanovila posebno sodišče, ki ima nalogo, da preiskuje zadeve vseh armetancev takoj 24 ur po areta-ciji ter da dočeli dan za začetek razprave proti obtoženem. Sodišče bo zato obveljalo aretiranec o vro-ku njihovega pripora in o začetku razprave proti njim. Policijski funk-cionar, ki bo izvršil aretacijo, bo pričel o verokih aretaciji in bo svetoval, ali se lahko obtoženec iz-javi na začasno svobodo po polo-žju kaveje. Sodiščnik bo lahko do-vo-lil največ do enega dni časa tožil-cu, da preudi zadevo.

Baje je to novo sodišče vojaška uprava ustanovila zato, da bi se raz-prave proti obtoženem, ki so za-grešili dejanja, ki spadajo pod kom-petenco vojaških sodišč, čim prej vršile in da bi olajšali priprnikom, da bi čim manj časa preživeli v priporu.

Tatovi obiskali paviljon Delavskih zadrug

VREMSKA DOLINA kraški paradiz

VII. DEL, KI NAM OPISUJE VRAGOLIJE PIŠČEVEGA
OČETA IN IZ KATEREGA NAM SLOVESNO ZADONI
CESARSKA PESEM: „BOLH SE BRANI, BOLH SE VARI“

Kakor vsi normalni frkolinji, je tudi moj oče imel veliko veselje do vsega, kar je dalo po smodniku. V tistih časih so to dobroto prodajali v trgovinah pristojevalcem. Smodnik ni namreč služil samo kot razstrelivo, bil je tudi neznančno dobro zdravilo za vse notranje bolezni. Tudi za odpravo bradavic je bil dober. Za zunanje bolezni, zlasti za take rane, ki se niso hotele zaceliti, pa smodnik ni bil. Pri teh se je najbolje spopadalo škofjonojovo olje. Kdor se je mazal s takim oljem, mu je aarela šla rana čprav lepo naprejš!

Kadar se je posrečilo mojemu očetu, da je dobil krajcar, si je zanj brž kupil smodnika. Padel je župnikove kravice ob Reki in izrabljal preostali čas s tem, da je dobil v školi mine. Pri tem opravilu štali mu vestno pomagala mijašji brat Tone in nekaj starejši prijatelj Frane Jekolčinov, ki je bil tudi s peklenskim skopom namazan. Nekdo si trije frkolini napravili kar tri čmine. Vsaka je bila kakih sedem ali osem cm globoka. In bila so iznajdljivi ti bubci. Najprej so iskali mino od znotraj temeljito namazali s milom. Šlo se je namreč le za polk in ne za to, da bi se mina razrušila; luknje morajo biti še za naprej uporabne. Ko so nasuli smodnika vanje, se je pojavil neznančno težek problem; kako zapaliti te naravne močvirje, ko pa ni bilo zažigalne vrvice!

„Za vem“, je rekel Frane Jekolčinov, ki je imel največ Edsonovega duha v sebi. Zdirjal je do najbližjih čitnih nju in prišel od tam po tri rženih bilke. Odrezal so tri slamice in jih napolnili z zdrobljenim smodnikom. Vsako ko potem skrbno postavili pokonci v mino in to zapalili s suhim mehom. Zdar je bilo treba samo nekaj lista naložiti na vrh in ga zapaliti. Bred skrbni so se lahko umaknili v varno razdaljo.

Do tu je šlo vse po točnem načrtu. Izven načrta je pa bil župnikov izprehod. Baš takrat, ko so listja zažigali in se skirili v bližnje grmovje, prinesel sam zlomek gospoda župnika tja. Opažil je bil goreči kupček in se čudil, da ni nikogar v bližini. Dobrovoljno je pušil iz velike poroclaste pipe in se približal. Gledal je kadečo se gmo in iz nekaj pobesal s palico po njej. Mali pognilavec so se zatijala gladi, kaj da bo. Nič se ni upal gospoda posvariti.

Gospod župnik mirno puha iz pipe in globoko premišljuje. „Pumf!“ zagrmí prva mina. Gospod župnik poskoči približno en meter od tal. Pihne ljueto enkrat ali dvakrat in si obrise smojno čelo. Bil je že na tem, da bi se dobrohotno nasmehnil, ko poči druga mina. Takrat poskoči samo dva metra visoko. Palica in poroclasta pipa sta mu odleteli nekam tja dol proti Dučevemu jezu. Komaj da je ujel potrebno ravnotežje, že tretji tretja mina. Gospod župnik je bil lepo okrogel, prav lepo težo je odkazal. V tem pogledu bi mu nihče ne mogel kaj očitati. Ampak, po tretji eksploziji, je mahoma postal odličen športnik. S tako nagljo so je ucvrl navzgor po rebri, da je nastal okoli farovča velik piš! Manj ko sto kilometrov na uro ni delal. Ko bi bilo na svetu kaj pravilo, bi gospod župnik moral dobiti Davisov pokal za brizno.

V naši dolini se je pripetilo polno žalostnih zgodov. Vseh ne morem naštet. Ali naj morda vso večnost pišem? Pa tudi la čisto osebnih ozirov ne morem kaj ta-

FRANCE MAGAJNA

kega storiti. Brez nujne potrebe ne bom izpostavljaj svoje celade ne pripravljenostim nevarnostim. Zvedel sem, da so Barčani na znanjem masovnem sestanku sklenili, da me bodo ob prvi priložnosti nabili. Če se bo to res zgodilo, jih bom dobil deloma po hrbitu in deloma po nedolžnem.

Pogitimo od blizu tale pretrčljivi slučaj. Pred davnimi časi, ko še ni bilo barskega godbenega kroška, so naši fantje radi najejali muzikante iz Slop. Tako se je zgodilo neko leto, da so fantje sklenili privediti velik obal na prostem baš na dan vremenskega opasla. Vse je odpravalo ta plemeniti sklep. Godci pridejo že dopoldne in počakajo pred farno ohrkovo in čakajo, da bo maša minila. Fantje priveditelji hodijo okoli njih, pušijo viržinke in se držijo oblast. Na kakor sedemdeset Bismarkov skupaj. Maša mine in ljudje se vsujejo iz cerkve. Godci se hitro postavijo v krog in urežejo tako, da so bila vremenska dekleta kar na mežgicah. Glavni odbor privediteljev krene prvi na pot in za njim godci. Zdar se gnete mladina, kipi poslednji pa marširajo stari in pametni. V strunem koraku ušljajo godci tisto

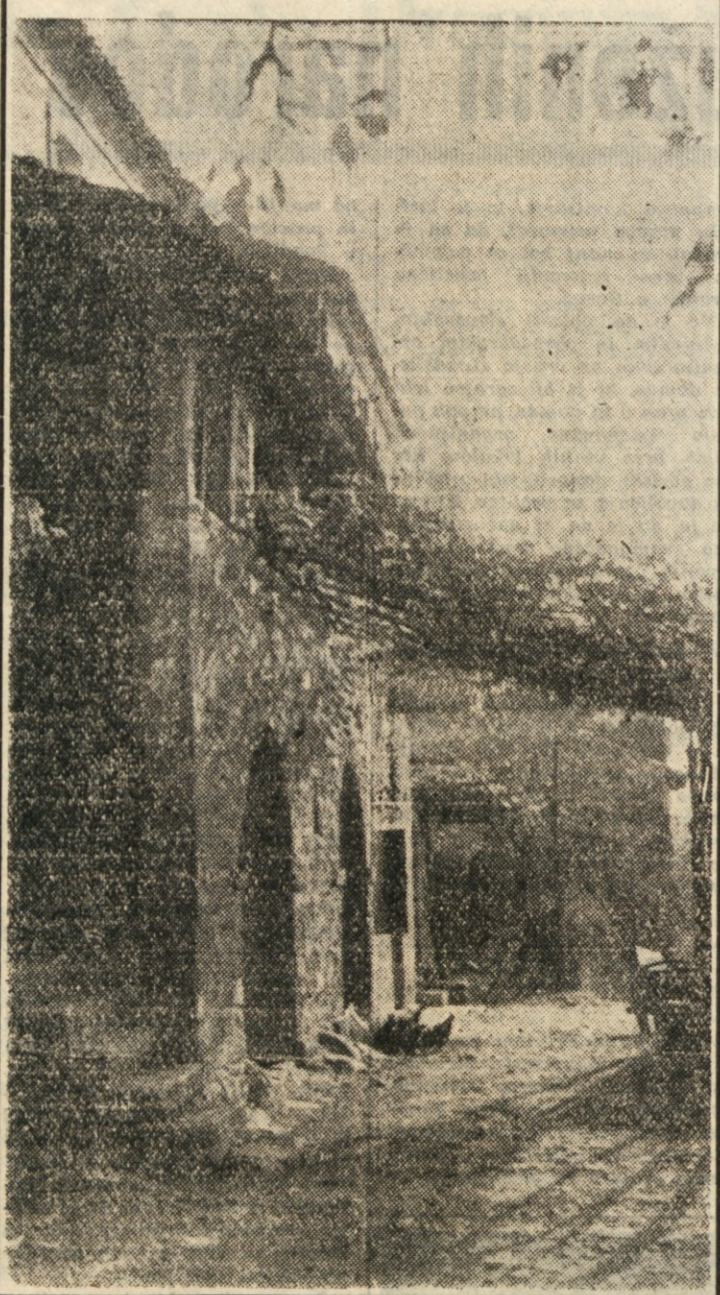
znano: „Ta dram, ta tam, ta tam — tiridiri dōm! Ne na levo in ne na desno se ne ozrejo fantje priveditelji, tako so ponosni danes. „Ta dram, ta tam, ta tam — tiridiri dōm! Bum! Bum! Bum-bum-bum!“ nabija eden po bobnu in gleda v zrak, kakor da bi občudoval repatico. Zdar smo pri balarjih. Preden se godci okrepčajo s požirki, morajo odigrati „pruga“ — to je šrat plesov, ki se jih udeležijo le najodličnejši fantje z najboljšimi lebravnimi devčkami. Seje potem so godci postreženi s kosilom in obilno piščo. Vsa vas odide h kosilu. Fantje se morajo podpreti za popoldanski trud, dekleta se pa itak morajo še nekaj pogledati in ogledati in si namazati podplate s jojem.

V romih popoldanskih urah se začne pravi spor. S svečanimi obrabi zasedajo godci svoja mesta na lojtrah. Priveditelji so si že razdelili službena mesta. Najmodrejši je pri akasii. Vse gleda s mo godce. Ti imajo naprej bojni posvet. Sepetajo si skrivnostne reči in važno kimaajo. Zdarjo ustane dirigent s klarinetom in da znamenje. Zagrmí svečana cesarska pesem:

„Bolh se brani,
bolh se vari...“

Bred odlašaja sledijo nato polke in valčki, mazurke in marši. Vse raja, vse poskakuje in iz vseh krajev deže prihajajo novi troji fantov in deklet.

Motiv s Krasa

Hitlerjevi zadnji dnevi

DNE 21. APRILA 1945. KO SO SOVJETSKE GRANATE ŽE PADALE PO BERLINSKIH ULICAH, JE HITLER PRVIKRAT PRIZNAL, DA JE PREMAGAN

Tačas telefonira Burgdorf. Pravi, da je Hitler že zapovedal, naj se takoj, ko se stemni, vse čete, ki so se borile na obeh straneh Labe med Dresdenom in Dessau-Rosslauom, umaknejo proti Berlinu. Tako bo odprta pot za srečanje Američanov z Rusi. Samo še nekaj ur bodo hodili nemški kurirji v Južno Nemčijo skozi koridor, ki je še ostal prost v širini samo 15 kilometrov. Že od jutri pa bo Nemčija presekanjena na dva dela. Toda v tej vojni so se Rusi čisto ustavljali nepričakovano za nas. Tako tudi zdar. Srečimo imamo: celo brez stvarnega odpora z naše strani se ustavijo prednji odredi ruskega klina pri Baruthu, deset kilometrov od našega štaba, ni ne gredo naprej. Končno, ob 13. pride Hitlerjevo povelje o premostitvi štaba v vojašnice letalskih sil pri Potsdamu, v Aichu. Hkrati nam sporočajo, da bo posvetovanje v državni pisarni že ob 14.30. Štab se v največji naglici pripravja na odhod. Odstranjujejo žice. Okrog 17 grem skupaj s svojo kolono skozi glavna vrata proti Berlinu. Načelnik se je odpeljal s svojim adjutantom že pred četrto ure.

IX.

Po široki cesti se pomika na stotine, na tisoče ljudi, eni na vozovih, drugi na kolesih, tretji z ročnimi vozilci, z otroškimi vozički; večina gre peš nekam proti zahodu, samo da bi sežali čim dalje od Rusov. Tankovske zapreke na cestah, skozi naseljene kraje imajo prost samo osek prehod. Po barikadah iz hlodov in kamenja plezajo otroci in se brezskrbno igrajo. Na glavah imajo papirnate čelade, v rokah držijo lesene meče in nas radostno pozdravljajo. Prerivamo se skozi gnečo beguncev proti Potsdamu. Motociklist, ki smo ga srečali med potjo, nam pove, da obstrejuje ruska artilerija že centralni del Berlina in da je na Dorotheenstrasse že nekaj mrtvih.

V državni pisarni je sklicano zdar zadnje veliko vojno posvetovanje s frerjem. Zal se ga nisem udeležil. O njem mi je pozneje pripovedoval baron von Lörringhoven. Zadržje je Hitler položil k sebi zastopnika stranke, države in obojeznih sil, Tistega neposrednega dne, 21. aprila 1945, ko so ruske granate že eksplodirale po berlinskih ulicah, je prikratk priznal, da je premagan. Obrnil se je k svojim pomočnikom, rekoč: „Vojna je izgubljena... Sklenili sem končati si življenjske. Rekel je tudi, da bo ostal v Berlinu in da ne bo premeštil svojega glavnega štaba proti zahodu. Generalfeldmaršal Kesselringu je izročil vrhovno vojaško oblast in pravico voditi vladne posle v južnem delu Nemčije, veliki admiral Dönitz pa je dobil iste pravice v njenem severnem delu. Götbel, Bohrmann in Krebs so morali ostati s Hitlerjem v državni pisarni.

Pred vzhodom v Potsdam sem znova ustavil svojo kolono, da bi jo zbral, ker se je bila močno raztegnila. Nad nami sta letela dva naša lovca proti vzhodu, bitkam naproti. Bobnenje fronte se sliši slabo, podobno je daljnemu grmenju. Pri postaji se peljemo mimo 20 do 30 bomb, ki niso eksplodirale, marveč so obležale tu po zadnjem nočnem napadu na Potsdamu. Pred mostovoma pred starim gradom smo se morali ustaviti. Pred tankovskimi zaprekami med obema mostovoma se je nagnetlo na stolne avtomobile in kamionov. Izstopim iz avtomobila in skušam razgledati ta voz.

Moški kriče na kamionih, soferji robančijo, žene onemoglo govorijo, drže v naročju otroke, zavite v odeje. Pri mostovih delajo tehnične enote, ki polagajo podne razstrelivo in bombe, ki niso eksplodirale. Končno se peljemo skozi mesto. Stari grad prvega kralja Prusije je povsem razdejn. Peljati se moramo po stranskih ulicah. Pot nam zapirajo ruševine porušenih poslopj in jame, ki so jih izkopale granate. Sredi ruševin leži na cesti počen zvon stare garnizijske cerkve v Potsdamu, v kateri je Adolf Hitler krstil. Tretji rajh in izgovoril svečano zaprisego na grobu Friedricha Velikega, Razbita cerkevna okna nas gledajo kakor oči, ki kličejo po maščevanju. Na koncu mesta vidimo vile po parkih, stoječe v nemi tišini. Sovražne bombe so priznale tudi »Sanssouci«.

Končno pa smo v kasarnah v Aichu. Sprejmejo nas vojaki, ki so morali poskrbeti za nastanitev. Povelja kar dežujejo. Ko se je Freitag okrog osmih zvečer ves iscrpan vrnil iz državne pisarne, je bilo glavno delo že opravljeno. Saj je vse skupaj tako ali tako samo začasnno, ker tudi tu ne bomo ostali dolgo.

Drugo jutro se že širijo vesti, da bo štab premeščen v Rehnsberg, od tam pa najbrž še naprej, nekam k Lübecku. Tega kar verjeti ne morem. Mar je mogoče, da bom čez nekaj dni sonet videl svojo čeno in otroka? Se istega dne sem dobil od generala Dettlervena povelje, naj organiziram obrambo samega štaba vrhovne komande kopenskih sil. Zbiram borbeno skupino, v kolikor je to možno, pošljem tanke na izvid in blokiram dohodek jezera, zahodno in severno od Potsdama pri Heltzu-u, Werderu in Markwardu. Reka beguncev nenehoma raste, vsenaokrog vladajo prevozi obup. 23. aprila zjutraj dobim borov povelje, naj se nemudoma napotim s »najpotrebnejšimi stvarmi« v državno pisarno. Baron ve, kaj to pomeni. Vsem nam je hudo, da se moramo ločiti od njega.

Izpolnjuje svojo dolžnost znova odhitim iz poslopja. Položaj na cestah je vedno težji. Danes so se

pridružili beguncem tudi prvi vojski. V začetku vidimo samo posameznike ali majhne skupine, potem pa jih prihaja vedno več. Nekateri imajo še orožje in dolečen oil, večina pa je otopena in se ne upira propadanju. Povsem apatični so. Spoznaš jih po hoji, po očeh, po tem, kako drže glave. Potoka na hitro roko obbezuje ranjenec in konca ne kraja. Okrog 17 sem prišel h generalu Dettlervenu. Klicam je sam. Moč visoke postave, nervoznega, živahnega obraza, ostane, mi stopi naproti in seže v roko. V njegovih kratkih, skopih besedah je moja obsodba: »Pred pol ure je telefoniral general Krebs. Takoj morate oditi v zaklonske državne pisarne Freitag na pomoč. Stvari vzemite s seboj. Mislim, da razumete, kaj pomeni to za vas.« Gleda me, ne da bi trenil z očmi, položil mi roko na ramo in pravi: »Če bi se zgodilo, da bi prišli Rusi tja, kakor tudi da bi začel delovati plinovod, odidite iz zaklonske, ker je boljše, da umrete na Wilhelmsplatzu vojaške smrti. Zadnje besede izgovarja počasi in tiho. «Morda imate kakor željo, ki bi vam jo lahko izpolnil?» pripominj.

V sobi vlada popolna tišina. Dam mu naslov svoje čene, poslovim se od njega in odidem. In šele za vrati, v poltemi dolgega kasarniškega hodnika se dobro zavem njegovih besed. Prej, ko sem prišel v urinec vojne in delal kakor v vročini, sem živel ta

ko, kakor so živeli vsi drugi na fronti: po nobeni stvari nismo spravevali, o bodočnosti nismo razmišljali, pa tudi utegnili nismo razmišljati in filosofirati. Vsakdo je vedel samo to, da ima pred seboj sovražnika, kraj sebe pa tovariše in izpolnjeval je samo svojo dolžnost. Malo je bilo takih, ki so res vedeli, v kakšnem položaju je naša domovina. Dan v teh nekaj mesecih, ko sem delal v vrhovnem štabu komande kopenskih čet, mi je postalo jasno, da je poraz nezogiben. Toda, mar naj umrem takoj? Stvarni je bila strašna. Počasi, zadržano, da bi minilo čimveč časa, sem zbral najpotrebnejše stvari, sem poslovil in odpotoval. Pot me je vodila skozi Potsdam, Neftia, Kramnitz, Kladen tja do Eberesstrasse. Peljati se naravnost preko Wannseea in Dahlema ni bilo več mogoče, ker so govorili, da Rusi že presekali pot. Mreži se na zemljo lega večerni hlad. Na ulicah je vedno manj ljudi, bobnenje bitke je utihnilo. Na izhodu magistralske »Ost-West« ne srečamo nikogar več. Samo tu je tam opazil, kako hušne senet neslišno od ene ceste k drugi. Čim bolj se bližamo središču, tem bolj prazno je videti mesto. Brez namenske nezdgoe prispeemo do Potsdamskega trga in takoj se vlijemo na Voststrasse. Na ozadju nočnega neba je začrtana svetla fasada nove državne pisarne in razvaline poslopj na drugi strani ulice. (Se nadaljuje)

FIZIKULTURA

OD IGRISČA DO IGRISČA PESTRE ŠPORTNE NEDELJE

Kolesarska tekma ZDTV

Danes ob 9 dopoldne bo štart za kolesarske dirke diletantov ZDTV. Proga v dolžini približno 100 km bo tekla za Rotonde-Bosketa na Lovca. Katinaro po novi avtomobilski cesti na Padriče, Opčine, Sešljan, Barkovlje, po poti mimo svetilnika na Proseku, Sešljan in Barkovlje.

Nogomet

Prvenstvo tržaškega ozemlja: igrišče v Zaujah: ob 10.30 Rojan-Milje, ob 15 Dreher-Pren; ob 17 Montebello-Izola; igrišče v Izoli: ob 14 Koštalunga-Pristančniki; ob 16 Ponžana-Magdalena; igrišče v Kopru: ob 10.30 Sv. Ana-Tovarna strojev; igrišče v Umagu: ob 15 Umag-Skedenj; igri-

šče v Nabrezini: ob 15 Nabrežina-Aurora.

Okrožno nogometno prvenstvo: igrišče v Zaujah: ob 9 Aquila-Greta; igrišče CRDA: ob 10 Barkovlje-Izole (drenski ekipi); INAMI-Proleter; ob 13 Arzenal-Sv. Marko; igrišče v Nabrezini: ob 13 Vesna-Sv. B-Col ILVA; ob 11 Vesna-Magdalena; igrišče Col ILVE: ob 9.30 Skorklja-Fant.

Prvenstvo 1. skupine: igrišče CRDA: ob 15 Elektra-Greta; ob 17 Rnald-Sv. Ivan; igrišče v Nabrežini: ob 3 Univerzal-Rocod; ob 10.30 Opčine-Sv. Marko; igrišče v Zaujah: ob 13 Redivo-Col ILVA b; igrišče na Proseku: ob 14 Primorje P. K-Skoljet.

Košarka

Prvenstvo tržaškega ozemlja: igrišče Col ILVE: ob 10.30 Ske-

denj-Tomžič; igrišče DSZ ES: ob 10 DSZ ES-Col ILVA; ob 11.30 Sv. Alojz-Skoljet (moške ekipe); igrišče v Barkovljah: ob 10 Barkovlje-Izole (drenski ekipi).

Okrožno prvenstvo: igrišče DSZ ES: ob 9 Rnald; B-Col ILVA; ob 11 Vesna-Magdalena; igrišče Col ILVE: ob 9.30 Skorklja-Fant.

Tekma letalskih modelov

„Za pokal mesta Trsta“

Danes ob 10 bodo na Katinarji, če bo ugodno vreme, tekme letalskih modelov v prireditvi Tržaške aeromodelistične zveze za drugi epokal mesta Trsta.

Odpovedano prvenstvo Tržaškega ozemlja v teku čez drn in strn.

Tekmovanje v teku čez drn in strn za prvenstvo Tržaškega ozemlja, ki bi moralo biti danes, je bilo iz tehničnih razlogov preloženo na prihodnjo nedeljo 18. t. m.

V organizaciji koprškega odseka ZDTV

Tekma v hitri hoji Izola-Trst

Danes bo v organizaciji ZDTV v Kopru organizirana tekma v hitri hoji na 12 km dolgi progi Izola-Koper.

Vabimo tud, tržaške tekmovalce, da se tekme udeleže, ker je najboljši trening za nadaljnje nastope.

Telovadci ČSR

bodo 1. maja v Trstu

Česka obec sokolstva je prijavila svojo telovadno vrsto za proslavo 1. maja v Trstu. Med najboljšimi českoslovaškimi telovadci bodo imeli priloiko videti tudi orodne telovadke mednarodne vrednosti, ki so sodeloval, na bližnjih svetovnih in olimpijskih prvenstvih. Českoslovaška vrsta slovi kot ena najsilnejših v Evropi in švicarski listi pišejo o njej izredno laskave kritike.

Ameriška reklama in šport

Majhna soba v nizki hišici Harlema, črnega dela New Yorka, da mizo sedita črnc in belec. Črnc je znani boksač, ki se bo čez nekaj dni boril s svetovnim prvakom: imenujejo ga Joe. Belec je mister Clark, predstavnik velike avtomobilske družbe »Edwin Carr«.

Clark: Torej Joe, vi v petek nastopite?

Joe: Točno, mister Clark.

Clark: Ali mislite, da boste zmagali?

Joe: V vsakem primeru napravil bom, kar bo v moji moči.

Clark: Tako, tako... poslušajte Joe, za vas imam lep predlog. Ali hočete zaslužiti v tem dvoboju še kakšen tisočak?

Joe: Zakaj pa ne. Toda kaj naj napravim?

Clark: Neko malenkost. Prav za prav vam ni treba ničesar delati. Potrebni so nam samo vaši podplati.

Joe: Podplati?

Clark: Da, da, podplati vaših boksaških čevljev, ki jih boste nosili za časa dvoboja.

Joe: Torej vi mi boste dali za podplate 1000 dolarjev?

Clark: Niti govora ni. Čakajte, da vam objasnim. Mojemu šefu je padla v glavo originalna ideja; vaše podplate hoče izkoristiti za reklamo. Na njih bo napisano: »Kupujte avtomobile Edwin Carr«.

Joe: Oprostite, sir, toda ničesar ne razumem. Tega napisa vendar ne bo nihče videl.

Clark: Poslušajte, dragi: ne boste bedak. Nikoli me ne boste

preripčali, da boste izdržali na nogah ves match s kraljem »knock-outs«, saj vendar vsi boposli že tri tedne trpajo, da vas bo knock-outiral najpozneje v petem kolu.

Joe: Dobro, toda kaj hočete naprej?

Clark: Naprej se bo vse odigravalo po vrsti. Dogovorjeni smo že s kinoparaterji in fotoreporterji. Ko boste vi v vodoravnem položaju, bodo animali vaše podplate. Ali ni to genialno zamišljeno?

Joe: Oprostite, toda to meni ne ugaša.

Clark: Zakaj?

Joe: Zato ker me ponižujete, kot sloveca in kot športnika. Zato, ker je to ogabno...

Clark: No, ne počasi, prijatelj. Ne razburjaj se. Premislil: Ti boš tako ali tako ležal in zakaj ne bi pri tem še zaslužil.

Joe: Ne strinjam se s tem. Lahko no! sir!

Clark: Ali je še kakšen tak čudak v Ameriki, ki se la črnc?

Ce bi bil na njegovem mestu, bi napravil to za sto dolarjev!

...

Ta scena je osnovana na realni podlagi. Francoski časopis »Equipe« je objavil vest svojega newyorskiga dopisnika, da je nek tovarnar avtomobilov predlagal boksaču Joe Walcottu 1000 dolarjev pod pogojem, da mu odstopi v reklamo svrhe pravico do podplatov na čevljih, ki jih bo nosil na nogah v času matcha za svetovno prvenstvo z Joe Luisom.

V. DINOV.

V dolini cvetoča pomlad na gorah še trda zima

Ce srečajo v moštu človeka, za katerega veš, da ojaši po gorah, tedaj jih težko spraviš kaj več iz njega o njegovih podvigih. Prav tak se ti bo zadel kot kmetji, ki jih srečaš pod gorami, ki nekoliko z nasmehom gledajo na dolince in njihove navade. Zdi se ti, da so na njihovih posevkih njihovi oči odprli; ko so vlačili s kravico plug, pa so jo morali še skoro podpirati zravn, in da zdrsela v prapo. Ali pa, da ne morejo posabiti tistih dni, ko so nosili seno na svoje domove in da se sedaj čutijo utrujenost po svojih kosteh in da gledajo čez, kaj ti uspeva...

Morda spraviš iz planinca več, ko pikaš za njim v goru. Največ ti bo še povedal njegov pogled. Saj če govori človek o tem, da je obvisel nekje v steni in da ni vedel, ne kod ne kam, ali pa, da se je pod njim urušilo kamenje in da se je potem odbržal samo na eni roki, o plavcih, ki so ti iste dni grmeli v dolžino; on pa je vseeno živ prišel nazaj — tedaj govori o težkih in odločilnih urah, kjer je amagala samo njegova volja in moč, da jih je preživel. Lahko rečem, da govori o svojem življenju.

In morda se niti ne sveda, da govori tudi ves čas o sebi, o človeku, ki je gore premagal. Saj se tudi zato spet in spet vrača nazaj.

Ko sem del pruič v krbe in sem v družbi začel malo bolj da-

leč v skale, mi je star »gaš« dal, da »je potrebno, da greš samo enkrat v skale, potem pa se boš vračal, ker brez gora ne boš več mogel živeti«.

No vem, kaj ga je pripravilo do teh besed, mogoče moja gola brada in moja nezakusnost. Od tistih dni je minulo že več let in danes se mi zdi, da je imel prav.

V gore hodim vsako leto ob vsakem času, če le ujamem malo prostega časa.

Najraje pa grem okrog velikih noči, ko Zelenci Jurij potegne do dolocene meje svoj plašč. Nekateri vlačijo takrat s srbjo derese in cepine, jaz pa samo smučti. Hočem pač ujeti zadnji smuk in velikokrat tudi prvi v tistem letu.

Ko lezeš v breg, tedaj ne moreš mimo posek, ne da bi se ozrl v dolino. Knež je tam apodaj svoje zemljo še preoral. Viditi polja kot raznobarne četverkotnike, ki se stikajo na tisoč načinov, zdar tako, zdar svetlo drugače. Vsa ozimnina, posetjena v jeseni, ter svezje pobranana zemlja se ujema z velikimi belimi in rožnato rdečimi točki: sadje žu ovete.

Spenjaš se v tla. Prav do tu je Zelenci Jurij segel s svojo kulno. Vsa pisana je in obrasla s telohomi, trobenticami, zvončki in vijoličami po mestih, ki so soncu bolj izpostavljeni.

Tako ves do meje pomladi in zime. Oa tam naprej pa je vrnano snežna odeja, s čno besedo specialiteta za smučarja — alpska smuka.

To je stvar zasa. Res je lep smuk pozimi, toda s nim pomladi se ne da primerjati. Nad seboj imaš sonce, ki te žge, da se v zavetju, če te je volja, sončiš še brez srajce. Uživaš v dolgih smučih, varno srezati v led pred globeljo ali prepadom, prav z vso močjo in močno nagljen, saj če te zanesa, se ne boš preveč dobro počutil. Potem pa soget smuk, ne vidiš drugega kot snežne kristale, ki se ti bližajo s skost temna očala v očih in senoo, ki hiti sa teboj z oblakom mega, ki pa vadijujejo kot srbaj tvoje smuči. Uživaš v blazin brzini, da skoraj avtomatično povečavaš pritisk na smuče.

Potem si jih natočni sopot proti večeru, ko sney, ki se polpoidne omehča zaradi močnega sonca — zopet utrdi.

Tedaj vidiš, kako se gore nahkrvijo pozlate, postanejo živo rdeče, nato pa poteme, da so take kot kri.

Vse to se ti nakopiči v duši, ko se vračaš sopot v dolino in pozdravljaš delo Zelenega Jurja. Čutiš v sebi nekaj navidega in breztesnastega — in vendar v vsej svoji velikosti in lepoti.

Vsi, da si bolj bogat, da si doživel veliko lepega, več kot nudi dolina dolinoma!

TOVARNA POHIŠTVA

PEROCCI & SOSSI

UL. DELLA TESA št. 37

Telefon 93294

Spalnice, jedilnice, kuhinje po

tovarniških cenah in pod

ugodnimi plačilnimi pogoji

POZOR! POZOR!

KOMPLETNO SPALNICO

z vzmrti in volnenimi žimnca

za 118.000, spalnico za eno osebo

za 118.000, kuhinjo za 40.000, ku-

halnike, šivalne stroje